

רשומות

הצעות חוק

הכנסת

13 במרס 2012

450

י"ט באדר התשע"ב

עמוד

הצעת חוק הכשרות המשפטית והאפוסטרופסות (תיקון מס' 17) (קשר בין קטין ובין הורי הוריו).

128 התשע"ב-2012.

הצעת חוק הכשרות המשפטית והאפוסטרופוסות (תיקון מס' 17) (קשר בין קטין ובין הורי הוריו), התשע"ב-2012*

- תיקון סעיף 228 1. בחוק הכשרות המשפטית והאפוסטרופוסות, התשכ"ב-1962 (להלן - החוק העיקרי), בסעיף 228 א -
- (1) האמור בו יסומן "א)", ובו, במקום "אחד ההורים" יבוא "הורה", ובמקום הסיפה החל במילים "לתת הוראות" יבוא "אם ראה שהדבר הוא לטובת הקטין, להחליט בבקשת הורי המת בעניין הקשר בינם ובין הקטין";
- (2) אחרי סעיף קטן (א) יבוא:
- "(ב) שר המשפטים יקבע את דרך הגשת הבקשה לבית המשפט והדיון בה."
- הוספת סעיף 228 2. אחרי סעיף 228 לחוק העיקרי יבוא:
- "קשר בין קטין ובין 228 ב. (א) בית המשפט רשאי, אם ראה שהדבר הוא לטובת הקטין, להחליט בבקשת הורי הוריו בעניין הקשר בינם ובין הקטין.
- (ב) שר המשפטים יקבע את דרך הגשת הבקשה לבית המשפט והדיון בה."

ד ב ר י ה ס ב ר

68 לחוק. פרקטיקה זו עוגנה בתקנה 258כא לתקנות סדר הדין האזרחי, התשמ"ד-1984, שעניינה בקשה ליישוב סכסוך בין הורי הורה ובין הורה, והיא קובעת מעורבות של יחידת הסייע, שבה פועלים גורמים טיפוליים, במטרה לסיים את הסכסוך בדרכים חלופיות להליך משפטי ולמנוע את הסלמתו.

לפיכך מוצע להסמיך את בית המשפט להחליט בבקשת הורי הורים בעניין הקשר בינם ובין הקטין, אם ראה שהדבר הוא לטובת הקטין (סעיף 228 המוצע). בהתאמה, מוצע להבהיר בסעיף 228 לחוק שגם לפי סעיף זה, השיקול המנחה את בית המשפט הוא טובת הקטין. בקשות לפי הוראות אלה יוגשו בדרך של בקשה ליישוב סכסוך ויידונו לפי תקנות שיתקין שר המשפטים.

עם זאת יצוין כי יש הטוענים שקביעת הוראה מפורשת בחקיקה בעניין זה עלולה להביא להגברת ההתדיינות המשפטית בין בני המשפחה, להסלמת סכסוכים משפחתיים קיימים ואף ליצירת סכסוכים חדשים, וכך לפגוע דווקא בטובתם של ילדים. עוד נטען כי ממילא המקרים שבהם ניתן לקיים קשר בין הקטין ובין הורי הוריו רק באמצעות התערבות גורם חיצוני הם מקרים מורכבים שהפתרון להם מצוי בתחום הטיפולי ולא בעולם המשפט.

בעת הכנת הצעת החוק לקריאה השנייה ולקריאה השלישית תבחן ועדת החוקה חוק ומשפט של הכנסת את האפשרות להרחיב את ההוראה המוצעת ולהחילה גם על הקשר בין קטין ובין קרובי משפחה נוספים וכן את האפשרות לעגן במפורש את זכותו של קטין לפנות לבית המשפט בבקשה למתן הוראות בדבר הקשר בינו ובין הורי הוריו.

יוזמים: חברי הכנסת זבולון אורלב, יריב לוין, אורית זוארץ, אורי אריאל, אנטסטיה מיכאל, אורי אורבך, דוד אזולאי

חוק הכשרות המשפטית והאפוסטרופוסות, התשכ"ב-1962 (להלן - החוק), מסדיר את מעמדם ואחריותם של הורים ביחס לילדיהם הקטינים אך כמעט אין בו הוראות בנוגע לקשר בין הקטין ובין קרוביו האחרים, לרבות הורי הוריו. סעיף 228 לחוק, שנחקק בשל נסיבות חריגות, עקב מלחמת יום הכיפורים, קובע כי "מת אחד ההורים של קטין, רשאי בית המשפט לתת הוראות בעניין המגע בין הורי המת לבין הקטין". כמו כן, סעיף 72 לחוק קובע כי בית המשפט רשאי לשמוע את קרובי הקטין בכל הליך לפי החוק אם הדבר נראה לו רצוי.

בהמשך להתפתחויות בפסיקת בתי המשפט שבאו לידי ביטוי גם בחקיקת משנה, תכליתה של הצעת החוק היא לקבוע במפורש כי בית המשפט רשאי ליתן הוראות בעניין הקשר בין הקטין ובין הורי הוריו גם בנסיבות שאינן נכללות בסעיף 228 האמור.

מחקרים רבים תומכים בחשיבותם של קשר רציף בין קטין ובין הורי הוריו ושל מעורבותם בחיי הקטין בכלל ובמצבי משבר במשפחה הגרעינית בפרט. בין היתר יש לקשר זה חשיבות נוכח העלייה בתוחלת החיים ובשיעור הגירושים. זכות הקטין לקשרי משפחה מעוגנת אף באמנת האו"ם בדבר זכויות הילד, שמדינת ישראל אשררה; במדינות רבות בעולם יש חקיקה מפורשת בעניין קשר זה. התיקון המוצע גם מתיישב עם המגמה שבאה לביטוי בהמלצות שפרסמה הוועדה הציבורית לבחינת ההיבטים המשפטיים של האחריות ההורית בגירושין ("ועדת שניט") (כדוח הביניים מחדש אפריל 2008 ובדוח המשלים הסופי מחדש דצמבר 2010).

גם הפסיקה הרחיבה בשנים האחרונות את האפשרות של הורי הורים שאינם שכולים לפנות לבית המשפט בבקשה בעניין הקשר בינם ובין הקטין, בעיקר מכוח סעיף

* הצעת חוק מס' 3155/18/פ, הועברה לוועדה ביום י"א בכסלו התשע"ב (7 בדצמבר 2011).

1 ס"ח התשכ"ב, עמ' 120, התשע"ב, עמ' 142.